

PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Fondrapport

1/2014 (17.4.2014)

Läget 31.12.2013	€
Donationer	10,3 MEUR
Använda medel	7,6 MEUR
Förbindelser	1,8 MEUR

Målen för Ett Rent Östersjön-projekten

John Nurminens Stiftelses Ett Rent Östersjön-projekten har två verksamhetsområden: projekt som förebygger eutrofieringen av Östersjön och avser att minska fosforutsläppen samt projektet Tankerskydd, som främjar säkerheten inom oljetankertrafiken i Finska viken. Eutrofieringsprojektet leds av Marjukka Porvari och Tankerskyddsprojektet av Pekka Laaksonen. Sammanlagt nio personer, varav två på deltid, arbetar med projekten och stödåtgärderna för dem.

Målet med eutrofieringsprojektet är att minska mängden fosfor som årligen hamnar i Östersjön med 2 500 ton. Eutrofieringsprojektet pågår för närvarande i 11 projektobjekt. I sex objekt har projektet slutförts. Dessutom har John Nurminens stiftelse medverkat i två projekt genom att erbjuda teknisk expertis och därigenom bidragit till minskningen av fosforutsläppen. Målet är att effektivisera fosforavskiljningen vid projektstädernas vattenreningsverk så att avloppsvattnet som pumpas ut från reningsverket har en fosforhalt på högst 0,5 mg per liter, vilket också är den reningsnivå som rekommenderas av kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö HELCOM.

Projektet Tankerskydd minskar avsevärt risken för stora tankfartygsolyckor på Finska viken genom att utveckla och införa navigeringstjänsten ENSI. Tjänsten förbättrar informationsutbytet mellan fartygets kommandobrygga och sjötrafikledningen samt förbättrar förutsättningarna för framförhållning inom sjötrafikledningen. Sjötrafikledningen får tillgång till fartygens exakta ruttplaner medan tankfartygen får nödvändig ruttspecifik navigeringsinformation via ENSI-portalen. Trafikverket är huvudsamarbetspartner i projektet. Stiftelsen avser att lösgöra sig från projektet när det finns en mekanism som säkerställer att tjänsten ENSI tas i bruk på tankrar som rör sig i Finska viken.

Eutrofieringsprojektet

Investeringsplanerna samt investeringsavtalen mellan stiftelsen och vattenverken för att bygga fosforavskiljningssystem vid avloppsreningsverken för städerna Gattjina och Viborg i nordvästra Ryssland är färdiga. Beträffande projektet i Gattjina pågår för närvarande ansökan om officiell registrering hos de ryska myndigheterna för att få tull- och skattefrihet för utrustningsleveranserna. Projektet i Viborg har fördröjts på grund av personbyten och organisationsreformer vid stadens vattenreningsverk samt läckage i samlingsavloppet. I februari 2014 öppnades ett nytt samlingsavlopp i Viborg och fosforavskiljningsprojektet har därmed kunnat fortsätta. Målet är att

starta kemisk fosforavskiljning i båda städerna under hösten 2014. Stiftelsen ansvarar för anskaffningen av utrustning medan vattenverken ansvarar för installations- och byggkostnaderna. Tack vare projekten minskar de årliga fosforutsläppen från Gattjina till Finska viken med 40 ton och från Viborg med 20 ton.

EU:s Östersjöprogram delfinansierar två program som genomförs inom ramen för Ett Rent Östersjön-projektet, PURE och PRESTO, i vilka stiftelsen genomför investeringar som effektiviserar avskiljningen av näringsämnen. Projektet PURE (Project on Urban Reduction of Eutrophication) gick ut på att förbättra fosforavskiljningen vid vattenreningsverk i Vitryssland, Polen, Lettland och Estland. Alla investeringar inom PURE-projektet slutfördes i september 2013 när avloppsreningsverket i Brest tog i bruk Vitrysslands första kemiska fosforavskiljningssystem. Efter att PURE-projektet avslutats fortsätter stiftelsen samarbetet med vattenreningsverket i Brest för att förbättra fosforavskiljningsprocessens styrsystem. I PURE-projektet uppnåddes en minskning av fosforbelastningen med sammanlagt 300–500 ton om året.

Projektet PRESTO, (Project on Reduction of Eutrophication of the Sea Today) går ut på att investera i en effektiviserad avskiljning av näringsämnen vid avloppsreningsverken i tre vitryska städer: Grodno, Vitebsk och Molodetjno. Vattenreningsverken undertecknade avtal om utrustningsleveranser sommaren 2013. Byggnadsarbetena och installationen av utrustning vid reningsverken inleds hösten 2013 och slutförs fram till september 2014. Enligt preliminära bedömningar minskar investeringarna inom ramen för PRESTO-projektet fosforbelastningen från reningsverken till vattendragen med upp till 500 ton.

Den totala budgeten för projektet PRESTO är 4,55 miljoner euro, varav 2 miljoner euro investeras i avloppsreningsverk. Merparten av projektet finansieras av EU:s Östersjöprogram: finansieringen täcker 75-90 procent av samarbetspartnernas omkostnader för projektet (beroende på i vilket land samarbetspartnern är verksam). Därtill stöder Finlands miljöministerium de finländska samarbetspartnerna med ett belopp som täcker största delen av deras egna kostnader.

I maj 2012 beviljade Baltic Sea Action Plan Trust Fund finansiering till stiftelsens och hönsgården Udarniks samprojekt som avser att minska näringsbelastningen i Östersjön från de läckande gödselbassängerna på gårdens område. En utredning av förbättrad gödselhantering på Udarnik, som ligger i Viborgs region, slutfördes 2012. Udarnik byggde en ny gödselbassäng i området hösten 2012 och har inlett planeringen av två nya gödselbassänger. Stiftelsen och ägarna till hönsgården Udarnik utredde tillsammans under 2013 alternativ för att minimera riskerna för läckage från den gamla och de nya gödselbassängerna ut i miljön. Under 2014 får gården ett filtreringssystem med vilket det avrinnande vattnet från gödselbassängerna kan behandlas och näringsutsläpp i de kringliggande vattendragen förhindras.

De årliga fosforutsläppen på uppskattningsvis 1 000–2 000 ton från gipshögen vid gödsel fabriken Fosforit i Kingisepp vid floden Luga i Östersjön minskade avsevärt efter att fabriken experter byggt ett system för rening av avrinningsvattnet från området i mars 2012. I juni 2012 undertecknade stiftelsen och företaget EuroChem, som äger fabriken, ett avtal om att anlita ett oberoende sakkunnigorgan för att bedöma reningsanläggningens funktion och följa upp utvecklingen av fosforutsläppen i floden Luga. Till uppgiften utsågs sommaren 2013 det internationella konsultbolaget Atkins, som inledde sitt arbete i september 2013. Stiftelsen följer upp Atkins arbete genom att delta i det praktiska genomförandet av uppdraget samt i projektets ledningsgrupp till vilken Atkins rapporterar resultaten från sitt arbete. De första proven från Luga togs i oktober 2013 och resultaten publicerades under början av 2014. De visar att fosforhalten i

floden Luga har hållits på samma låga nivå som uppnåddes i och med att reningssystemet togs i bruk. Atkins fortsätter sitt uppföljnings- och utvärderingsarbete fram till hösten 2014.

Stiftelsen var oroad över fosforläckaget i Kingisepp och lät konsultbolaget Pöyry våren 2013 göra en utredning av riskobjekt inom gödselmedelsindustrin i Östersjöområdet. Utredningen var avsedd som bakgrundsmaterial för HELCOM:s möte i juni 2013, där man behandlade utsläpp från gödselmedelsindustrin i Östersjön. Enligt utredning kan det framför allt från gipshögar på den polska kusten rinna ut fosfor och skadliga ämnen i Östersjön. Stiftelsen följer aktivt upp åtgärder som vidtas för att förhindra utsläpp i miljön och Östersjön från gipshögarna i Gdansk och Police.

Projektet Tankerskydd

Den slutliga ägaren av navigeringstjänsten ENSI (Enhanced Navigation Support Information), som utvecklats inom projektet, är Trafikverket, som också ansvarar för genomförandet och den fortsatta utvecklingen av tjänsten. John Nurminens Stiftelses roll i projektet var att leda kravspecifikationen för ENSI och att föra samman olika aktörer för att snabba upp utarbetandet och införandet av tjänsten. Stiftelsens arbete med det sistnämnda fortsätter alljämt.

Trafikverket har nu det övergripande ansvaret för projektet. ENSI presenterades vid mötet i IMO:s underkommitté NAV i september tillsammans med andra nordiska eNavigationsprojekt.

Stiftelsen och Trafikverket ingick i december ett samarbetsavtal där man definierade arbetsfördelningen för att slutföra projektet. Samtidigt beslutade man att utvidga projektet till att även omfatta andra fartygstyper utöver tankrar. Införandet av tjänsten kommer att fortsätta 2014.

Anskaffning av medel

Ett Rent Östersjön-projekten finansieras med privata donationer och offentligt stöd. Intäkterna av anskaffningen av medel till Ett Rent Östersjön-projekten år 2013 uppgick till drygt 1,3 miljoner euro. Av detta var företagets andel cirka 39 procent, den offentliga sektorns cirka 33 procent och privata donationers cirka 28 procent.

Under 2013 genomfördes nya typer av medelanskaffningskampanjer. Den första Ett Rent Östersjön-konsertern som arrangerades i februari gav efter kostnaderna en vinst på över 50 000 euro. Därtill inleddes på våren i samband med evenemanget The Tall Ships Races Helsinki 2013 kampanjen Horisonten riktad till privatpersoner. De som deltar i den får en platta med sitt namn i konstverket Horisonten som reses på Busholmskajen. Kampanjen Horisonten fortsätter 2014.

Julkampanjen riktad till företag inbringade över 70 000 euro kring årsskiftet. De största juldonationerna kom från Familjen Hartwalls Fond och Greta Maria Lindbloms Stiftelse.

Fram till den 31.12.2013 hade stiftelsen samlat in sammanlagt cirka 10,3 miljoner euro, av vilka cirka 7,6 miljoner euro har använts för genomförande av projekt. Mängden förbindelser, dvs. det belopp som har reserverats för pågående och planerade projekt är 1,8 miljoner euro. Det belopp som är reserverat för förbindelserna är beroende av projekttidtabellerna. Enligt styrelsens beslut får de beviljade förbindelserna inte överskrida de insamlade medlen.

För närvarande insamlas medel för att uppnå den återstående andelen på 400 fosforton av den minskning på totalt 2 500 fosforton som var målet i eutrofieringsprojekten samt för att identifiera nya projektobjekt som kan trygga minskade näringsutsläpp i Östersjön även i framtiden. Det uppskattade behovet av finansiering är över 2 miljoner euro, men beloppet kan preciseras först efter att projektobjekten har identifierats.

Annamari Arrakoski-Engardt
Ombudsman
John Nurminens Stiftelse